

Efter en håndfuld år er parcelhushaven blevet som forvandlet under Mettes grønne hænder.

Fra lige kanter til Organiske former

Mette Jensens have i Stenløse lignede mange andre parcelhushaver, lige indtil hun fik nok af de lige linjers tyranni og kastede sig ud i en livgivende forvandling.

TEKST OG FOTO: HEIDI KIRK NISSEN

Det var sidst i august, da jeg gik hen ad de varme fortovsfliser i et parcelhuskvarter i Stenløse. Det var tørt efter en lang sommer, og mange af de haver, jeg gik forbi, bestod overvejende af vissen-gule græsplæner og mørkegrønne ligusterhække. Den tunge luft stod stille, og der var hverken en vind eller et levende væsen, som rørte på sig.

Dette billede ændrede sig fuldstændig, da jeg trådte ind gennem lågen til en helt særlig have i kvarteret. Her var der også vissent og gult græs, men det var langt og spættet med farverige blomster i blå, hvidt, lilla og lyserødt. Ligusteren havde også den dybe mørkegrønne sommerfarve, men foran

og mellem den stod små træer og buske med lysegrønne eller sølvgrå farver. Og over det hele sværmede insekter som sommerfugle, vilde bier og guldsmede rundt om en storsmilende kvinde ved navn Mette Jensen. Hun havde kontaktet mig, fordi hun gerne ville vise mig sin have og dele sine oplevelser og erfaringer med at forvandle en traditionel parcelhushave til en grøn oase fuld af liv.

HAVENS FORVANDLING

I vinteren 2015 flyttede Mette, hendes mand og to børn ind i parcelhuset i Stenløse. Haven var dengang, som så mange andre

Grene beskæres kun, hvis de er i vejen, syge eller knækkede. Det afklippede køres ikke på genbrugspladsen, men genanvendes i kvashegnet eller lægges under hækken.

Der skal stadig slås græs og luges som førhen, men den korthårede græsplæne er blevet væsentligt mindre, og lugningen er mere selektiv. Mange planter får lov at selvå, men når nogle bliver så voldsomme, at de laver monokultur, bliver de tyndet ud.

← Efterhånden som planterne visner ned, tager Mette frø af dem eller lader dem stå urørt, så de selv kan smide frøene. Dagpragtstjerne, blæresmælde, skønhedsøje, jomfru i det grønne og katost selvår sig villigt i haven.

→ Kongelys er en af de planter, der skal styres, når den kaster frø, så den ikke fortrænger de andre planter. Dens kraftige bladrossetter holder jorden bar vinteren over, hvilket Mette får gavn af, når hun skal så igen året efter.

parcelhushaver, anlagt efter at skulle være pæn, pladsgivende og praktisk, hvor hovedelementerne var en flad græsplæne brudt af nogle prydbuske og mindre træer og omkranset af træhegn og klippet hæk mod naboerne.

Som udlært gartner var Mette i vanen med at passe den slags haver. Hun havde arbejdet mange år i Landbohøjskolens Have. Her var der nultolerance over for ukrudt, og de første år blev hendes have derhjemme også holdt under streng kontrol med lugede flisefuger, kortklippet græs og stukne kanter. Men den omfattende kontrol og regulering af de levende planter blev med tiden for meget for Mette, og lidt efter lidt blev haven derhjemme

det sted, hvor hun begyndte at give slip og prøve nye og alternative havemetoder af.

Det med at give slip og i bund og grund gøre det modsatte af det hun hele sit arbejdsliv havde gjort, krævede noget overvindelse og øvelse. Men det føltes rigtigt, og hun oplevede en stor glæde ved at turde lade stå til og se, hvad der skete, når planterne og dyrene i haven fik friere rammer. Så plet for plet blev parcelhushaven mere naturlig, tilvokset og mangfoldig. Men det var ikke helt ukontrollabelt. Haven skulle ikke være et vildnis, der endte med at springe i skov, men en naturvenlig have for en familie i et almindeligt parcelhuskvarter, hvor der stadig kunne

På et solrigt sted ved husmuren og den blomstrende græsplæne, er der lagt store sten og træstubbe, som dyrene i haven kan lune sig på, gemme sig under og bosætte sig i. FOTO: METTE JENSEN

leges og hygges, dyrkes køkkenhave og pryddplanter. Og det må man sige, at den er blevet.

I dag er haven inddelt i områder med hver deres formål, og der er en balance mellem det vilde og det trimmede. Det er fuldt bevidst, at plejeniveauet varierer gennem haven, og Mette bruger stadig sine færdigheder, bare på andre måder end før. I havens vilde område prioriteres dyrelivet højest med langt græs og kvashegn. Men der er også områder med kortklippet græsplæne, hvor der kan spilles badminton og slås vejrmøller uden fare for at falde i det lange græs.

Både det korte og lange græs slås i marts. Derefter slås det korte græs jævnlige hen over sommeren, mens det lange får lov at vokse indtil sidst på efteråret. Her tager Mette frø af planterne, hvorefter det lange græs slås og fjernes. Nogle af de selvsåede planter flyttes ud i græsplænen, hvor de ikke så let kan sprede sig på grund af konkurrence fra græsset. Konkret vender Mette en græstørv og sår eller planter i den blotlagte jord.

I den frodige parcelhushave er der også køkkenhave og terrasse, bede og krukke, og planterne er et mangfoldigt mylder af hjemmehørende vilde arter, insektpopulære indførte arter,

Trampolinen er blevet godt camoufleret og kan ikke ses fra terrassen ved huset. Højest en hårtop eller et par ben, der stikker op i ny og næ bag den frodige vold. FOTO: METTE JENSEN

og de planter, som Mette, hendes mand og børn bare godt kan lide. Mette er efter eget udsagn besat af planter, og hun sår eller planter dem gerne, hvis hun synes, de er pæne, nyttige, spiselige eller finurlige. Der er ikke noget rigtigt og forkert, og det er slut med regler for, hvad der må være i haven.

BIODIVERSITETSVOLD AF OVERSKUDSJORD

Der kommer hele tiden nye projekter til. Det største blev skabt under coronanedlukningen, hvor mange fik mere tid til at gå i haven. Det skete også for Mette og hendes familie, og de besluttede at anskaffe sig en stor trampolin til børnene og grave den ned i jordhøjde. Det har mange andre gjort før dem, og det var som sådan ligetil at leje en minigraver, grave hullet til trampolinen og køre jorden på genbrugspladsen. Men i Mettes have skulle det være anderledes. Her skulle jorden ikke køres væk, men bruges til at skabe et nyt bed til glæde for dyrelivet i haven – en biodiversitetsvold.

Da hullet til trampolinen blev gravet, blev det øverste tørvelag af jorden derfor lagt som bund i en buet vold, der omkranser halvdelen af trampolinen. Ovenpå tørvelaget blev den

Børnenes trampolin blev gravet ned i jorden under coronanedlukningerne i 2020. FOTO: METTE JENSEN

Havens lille dam huser vandsalamander, guldsmede og andre insekter.

dybereliggende og næringsfattige råjord lagt. På den anden side af trampolinen blev der lavet en kortklippet græssti, så det var nemt at komme til. På voldsiden modsat trampolinen blev der gravet en lille dam. Dammen blev foret med bassinfolie, og der blev lagt nogle store sten og dødt træ omkring den.

Selve volden med den næringsfattige råjord var oplagt at så til med frø af insektvenlige planter. Så Mette såede frø af enårige planter som boghvede, valmue, skønhedsøje, blæresælde, dagpragtstjerne, kornblomst, dild, kæmpejernurt, honningurt og sortkommen. Senere kom der også vild gulerod, blåhat og forskellige arter af *Scabiosa*. Græsser skulle der også være, men som Mette så rigtigt konkluderede, så skulle de nok komme helt af sig selv. Allerede fra den første sommer blev volden til et overdådigt bed, der så fantastisk ud, både i sin imponerende sommerblomstring og med de visne plantedele hen over vinteren. Der kom også en del græs og padderokke på volden, men i væsentlig mindre omfang, end hvis det havde været god havejord.

I løbet af sommeren blev havens dyreliv som forvandlet. Der dukkede pludselig dyr op, der aldrig havde været der før. Græshopper hoppede rundt i det lange græs, guldsmede svævede

Insektplanterne er en blanding af vilde hjemmehørende planter og nyere indførte planter.

omkring den lille dam, og sommerfuglene var så mange, at de fløj ind i Mette, når hun gik i haven. Og det gør de stadig. Mette har formået at forvandle en velordnet og traditionel parcelhushave til en farverig og mangfoldig have med et myldrende liv. Hver dag hele året er der noget nyt at opdage og se på i den levende have, og arbejdet med at passe den er heller ikke blevet mindre. Det er bare blevet anderledes og mere glædesfyldt. ☺

HEIDI KIRK NISSEN dyrker en stor villahave i Svendborg og elsker at besøge og finde inspiration i haver i både Danmark og udlandet. Til daglig er Heidi redaktør på Havenyt.dk og ejer firmaet Dyrkhaven.dk.